

ตำบลอู่ผึ้ง

อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

สุขชีวิตด้วยเกษตรอินทรีย์
และพลังงานชุมชน

สารบัญ

- ๐๖ สภาพแวดล้อม
- ๐๘ ความเป็นมา
- ๑๔ ก้าวเดินด้วยความปลอดภัย
- ๑๖ กลไกการขับเคลื่อน
- ๒๒ รูปธรรมความสำเร็จในพื้นที่
- ๓๐ แผนที่ความรู้
- ๓๒ ลครายจ่าย = เพิ่มรายได้
- ๓๖ ภาคผนวก

นิยามความปลอดภัยของตำบลอุ้ม

“ปฏิบัติตนเองให้มี ๓ พอ คือ พออยู่ พอกิน พอก่อน
หมายถึงใช้ชีวิตให้พออยู่ได้ ไม่ดิ้นรนโง่งว่คว่ำหาแต่เงิน
มีชีวิตที่มีความสุขโดยไม่เดือดร้อนใคร ปहुพออยู่ปहुกิน
กินอย่างพอเพียง และพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่
ไม่ฟุ้งเฟ้อไปกับวัตถุสิ่งของ ไม่แสวงหาเพิ่ม
ขณะเดียวกันก็พยายามลดค่าใช้จ่ายในครอบครัวลง”

โมเดลอุปุม : สู่ความเป็นตำบลวิถีพอเพียง

สภาพ แวดล้อม

ชื่อตำบลอิปุม หมายถึง ลูกอ๊อด ซึ่งเป็นคำที่ชาวบ้านใช้เรียกลูกกบภูเขาชนิดหนึ่ง สมัยนั้นอิปุมมีมากในลำห้วย ชาวบ้านจึงเรียกลำห้วยนั้นว่า "ห้วยอิปุม" อันเป็นที่ตั้งของตำบลนี้ ซึ่งมีภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับซับซ้อน มีลักษณะเป็นป่าดิบชื้น เป็นพื้นที่ต้นน้ำสำคัญของลำน้ำสาขาย่อยของแม่น้ำป่าสัก และผืนป่าแห่งนี้ยังเป็นแหล่งอาหารสำคัญให้แก่คนในชุมชนที่อยู่รอบๆ

ตำบลอิปุมถือเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของอำเภอด่านซ้าย วิธีการเกษตรของชาวอิปุมเป็นแบบอาศัยแหล่งน้ำตามธรรมชาติและอาศัยน้ำฝน พืชที่นิยมปลูกมากที่สุดคือ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

รองลงมาคือ มันเทศ มะขามหวาน จิง ข้าว ปัจจุบันตำบลอิปุม แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๓ หมู่บ้าน มีจำนวนประชากรประมาณ ๔,๖๐๐ คน มีเนื้อที่ประมาณ ๘๘,๘๕๐ ไร่ มีภาษาที่ใช้ในท้องถิ่นคือ ภาษาไทเลย ซึ่งเป็นภาษาอีสานที่มีลักษณะการออกเสียงคล้ายกับสำเนียงของชาวหลวงพระบาง ชาวอิปุมนับถือ ศาสนาพุทธ และมีประเพณีวัฒนธรรมเหมือนกับชาวอีสานทั่วไป นอกจากนี้ ยังมีความเคารพและศรัทธา เรื่อง "ผี" ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชุมชนเป็นอย่างมาก โดยเชื่อว่าผีจะคุ้มครองสายน้ำ ภูเขา ป่าไม้ แหล่งอาหารให้มียู่มิกัน รวมทั้งผีบรรพบุรุษที่คุ้มครองชุมชน 🔥

ความเป็นมา

จากตำบลของแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธาร เปลี่ยนไปสู่พื้นที่ทำการเกษตรด้วยสารเคมีส่งผลให้พื้นที่ทำกินเสียหาย ชาวบ้านบุกรุกป่าเพิ่มขึ้น ก่อนการเดินทางมาถึงจุดเปลี่ยนเพื่อเป็นตำบลวิถีพอเพียง พัฒนาการของตำบลอุปมสามารถแบ่งเป็นยุคต่างๆ ดังนี้

พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๓๔

ยุคแห่งการขยายพื้นที่ทำกิน สู่วิถีเกษตรเคมี

แต่เดิมสภาพพื้นที่ตำบลอุ้มผางมีลักษณะเป็นป่าดิบชื้น ที่เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธาร ทั้งยังมีความหลากหลายทางชีวภาพให้กับชุมชนทั้งพืชและสัตว์ ได้เอื้อประโยชน์ในการยังชีพด้วยการเก็บของป่าตามธรรมชาติ ต่อมาชาวบ้านได้ เริ่มขยายพื้นที่ทำการเกษตร ทำให้สารเคมีทางการเกษตรเริ่มเข้ามาในชุมชนอย่างมาก ประกอบกับการปลูกข้าวโพดขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการขยายพื้นที่การเพาะปลูกรุกคืบพื้นที่ป่าสงวน ยิ่งเมื่อเริ่มมีการทำถนนลาดยางเข้ามาในชุมชน มีรถยนต์เข้ามาใช้ ความเป็นชุมชนเมืองก็แผ่ขยายเข้ามา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับวิถีชีวิตชุมชน

พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๕๒

ยุคแห่งการฟื้นฟู

พัฒนาการที่เกิดขึ้นในช่วง ๒๐ ปี ที่ผ่านมา แม้ชาวบ้านจะทำเกษตรเป็นอาชีพหลัก แต่ก็เป็นการทำเกษตรเชิงเดี่ยวที่ใช้สารเคมีเพื่อเร่งผลผลิต ส่งผลเสียต่อดิน และสุขภาพ อีกทั้งการได้รับสัมปทานป่า รวมถึงการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานยังบริเวณตำบลอุ้มผาง ทำให้เกิดการบุกรุกผืนป่าเพื่อขยายพื้นที่ทำกิน สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลเสียต่อพื้นที่ตำบลอุ้มผาง คือ ความอุดมสมบูรณ์ของดินถูกทำลาย ดินทรุค สารเคมีเป็นอันตรายต่อสัตว์เลี้ยง สัตว์ตามธรรมชาติ และสุขภาพของคนในตำบล ทรัพยากรป่าไม้ถูกทำลาย

ปัญหาดังกล่าวทำให้มีชาวบ้านจำนวนหนึ่งรวมตัวจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่า เพื่อรักษาป่า รักษาต้นน้ำ โดยเริ่มต้นที่บ้านถ้ำพระเป็นแห่งแรก และดำเนินการเรื่อยมาจนพัฒนามาเป็นกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนขึ้น ต่อมาเมืองคังพัฒนาเอกชน คือโครงการพัฒนาองค์กรชาวบ้านเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศ

ต้นน้ำ ป่าสัก ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก เข้ามาดำเนินการร่วมกับแกนนำชาวบ้านเพื่อให้ความรู้ เสริมกระบวนการพัฒนารูปแบบองค์กรชาวบ้าน เพื่อรักษาระบบนิเวศต้นน้ำป่าสักและรักษา พื้นที่ป่าให้มีความสมบูรณ์ ต่อมาชาวบ้านปลูกพืชเศรษฐกิจยางพารา ทำให้เกิดการรุกรานที่ดินทำกินเข้าสู่เขตป่าสงวนและป่าชุมชนที่อนุรักษ์ไว้จนพื้นที่ป่าลดลงอย่างมาก จึงมีองค์กรพัฒนาเอกชนชื่อว่า โครงการสร้างเสริมศักยภาพองค์กรชุมชนในการจัดการทรัพยากรดิน น้ำ ป่าและนิเวศต้นน้ำป่าสัก ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากมูลนิธิกองทุนไทย เข้ามาดำเนินการร่วมกับแกนนำชาวบ้านเพื่อให้ความรู้ เสริมกระบวนการพัฒนารูปแบบองค์กรชาวบ้าน เพื่อนำไปสู่การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืน และต่อยอดจากฐานงานโครงการพัฒนาองค์กรชาวบ้านฯ ก่อนหน้านี้

■ กุณตำบล

ศักยภาพของชาวอู๋ปุมถูกหล่อหลอมจากปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เนื่องจากชาวอู๋ปุมมีพลังแห่งความสามัคคีในการร่วมฟันฝ่าอุปสรรคที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดทักษะการวางแผนการทำงานร่วมกันรวมถึง ความมีน้ำใจ พึ่งพากันได้ตลอดคอยให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาผืนป่าถูก บุกรุก ได้แปรเปลี่ยนเป็นความร่วมมือร่วมใจในการแก้ปัญหา ก่อเกิดเป็นกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน ทั้งยังมีภาคีให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ได้แก่ โครงการพัฒนาองค์กรชาวบ้านเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศต้นน้ำป่าสัก และโครงการสร้างเสริมศักยภาพองค์กรชุมชนในการจัดการทรัพยากรดิน น้ำ ป่าและนิเวศต้นน้ำป่าสัก ย่อมแสดงให้เห็นพลังแห่งการขับเคลื่อนงานด้านการจัดการทรัพยากรชุมชน ทั้งเป็นรากฐานสำคัญในการทำงานพัฒนาในตำบลอู๋ปุม สิ่งเหล่านี้ล้วนบ่งบอกถึงศักยภาพของชาวอู๋ปุมที่มีความเข้มแข็งและพร้อมที่จะขับเคลื่อนตำบลให้เข้าสู่วิถีพอเพียง ภายใต้การขับเคลื่อนของโครงการรักษ์ป่า สร้างคน ๘๔ ตำบล วิถีพอเพียง 💧

ก้าวเดิน ด้วยความพอเพียง

การเข้าร่วมโครงการรักษ้ำป่า สร้างคน ๘๔ ตำบล วิถีพอเพียง เกิดขึ้นภายใต้แนวความคิดในการพัฒนาชุมชนร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน โดยได้รับแรงผลักดันจากศาควัด ตันกันยา ผู้ประสานงานโครงการพัฒนาองค์กรชาวบ้านเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศต้นน้ำป่าสัก ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก ได้เข้ามาสร้างกระบวนการดำเนินงานร่วมกับองค์กรอยู่ก่อนแล้ว กระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ทางกลุ่มบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ได้ประกาศรับสมัครตำบลที่สนใจเข้าร่วมโครงการฯ ทางสื่อประชาสัมพันธ์ ซึ่งทาง ศาควัด ตันกันยา ให้ความสนใจจึงปรึกษาร่วมกลุ่มองค์กรชาวบ้าน และได้รับความสนใจที่จะเข้าร่วมโครงการฯ จึงได้เขียนกระบวนการดำเนินงานภายใต้การจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในรูปแบบกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน หลังจากนั้นได้มีคณะกรรมการของโครงการฯ ได้เข้ามาประเมินพื้นที่ก่อนรับเข้าร่วมโครงการฯ โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้ตำบล ได้เข้าร่วมโครงการมาจากกระบวนการทำงานคือ การมีส่วนร่วมของกลุ่มองค์กรชาวบ้านที่ดำเนินงาน ร่วมกันมาก่อน โดยมีองค์กรพัฒนาเอกชนร่วมกับคณะครู โรงเรียน เป็นแกนหลักสำคัญในการดำเนินงาน หลังจาก ปี พ.ศ.๒๕๕๒ ตำบลอู่ปุมได้เข้าร่วมโครงการรักษ้ำป่า สร้างคน ๘๔ ตำบล วิถีพอเพียง ในระยะที่ ๓ ซึ่งในช่วงแรกจะเป็นการดำเนินงานในรูปแบบเตรียมความพร้อมทั้งด้านการบริหารจัดการ ด้านพัฒนาศักยภาพแกนนำ การจัดอบรมศึกษาดูงาน และกระบวนการจัดทำแผนงาน ตำบลจะวิเคราะห์ชุมชนด้วยปัญหาที่สำคัญ รวมทั้งมีการดำเนินงานต่างๆ อาทิ จัดประชุมชี้แจงถึงหลักการดำเนินงานของโครงการฯ การเตรียมความพร้อมตำบล การจัดทำแผนตำบล วิถีพอเพียง การคัดเลือกเจ้าหน้าที่ประจำตำบล การจัดตั้งคณะกรรมการโครงการฯ และการคัดเลือกครัวเรือนพอเพียงอาสาที่สนใจเข้าร่วมโครงการฯ เพื่อให้โครงการขับเคลื่อนไปได้ด้วยดี 💧

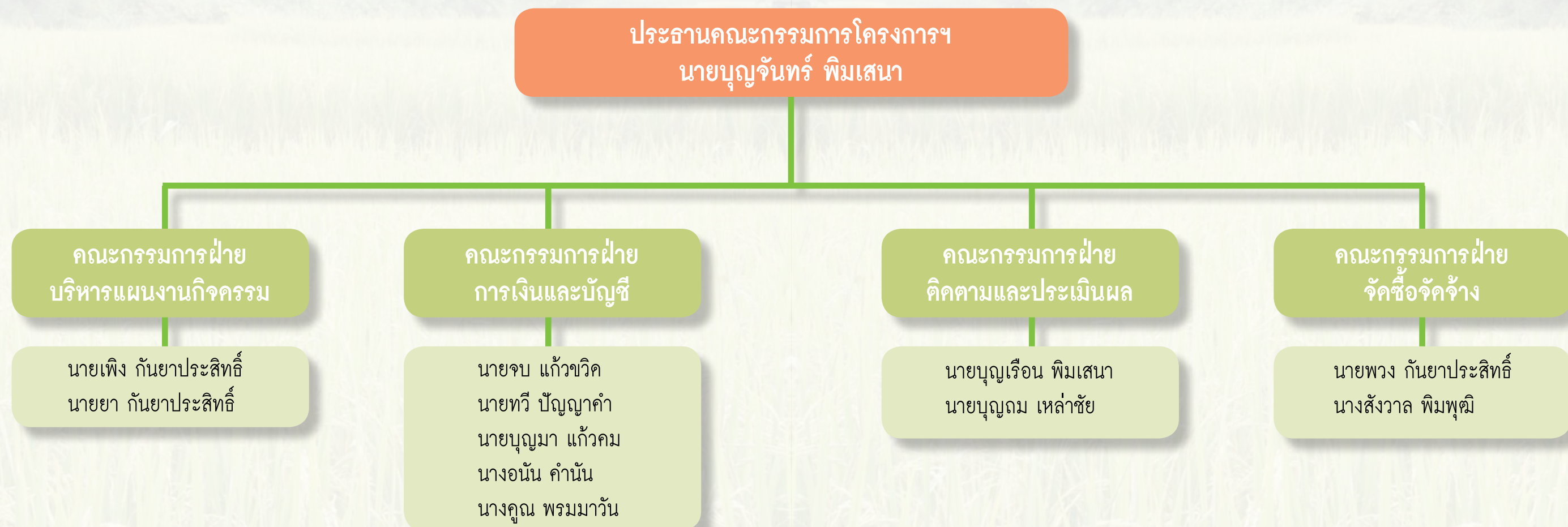

■ กลไกการขับเคลื่อน

หลังจากตำบลอู่โป่ได้รับการตอบรับให้เข้าร่วมโครงการฯ จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการโครงการฯ ซึ่งมีสัคส่วนมาจากผู้นำชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ ๗ หมู่บ้าน จาก ๑๔ หมู่บ้าน และตัวแทนภาคีเครือข่าย โดยคัดเลือกจากความเหมาะสม ความสมัครใจ และความเห็นชอบจากที่ประชุม โดยมีการจัดสรรฝ่ายต่างๆ ตามเอกสาร MOU ที่ทางโครงการกำหนดขึ้นมาเพื่อสร้างระบบธรรมาภิบาลในการบริหารงานโครงการฯ ได้แก่ ฝ่ายบริหารแผนงานและกิจกรรม ฝ่ายการเงินและบัญชี ฝ่ายติดตามและประเมินผล ฝ่ายจัดซื้อจัดจ้างและกรรมการ

คณะกรรมการโครงการฯ ตำบลอู่โป่

ทีมงานภาคสนาม ปตท.

ทีมงานภาคสนาม ปตท. ถือเป็นกลไกการขับเคลื่อนโครงการฯ เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่นและสำเร็จลุล่วงเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ทั้งยังเป็นตัวกลางคอยเชื่อมประสานการทำงานระหว่างส่วนกลางและพื้นที่ โดยแบ่งบทบาทหน้าที่ดังนี้

ที่ปรึกษาภาค

มีบทบาทในการบริหารเชิงการจัดการระดับภาค กำกับการดำเนินงานให้เป็นไป ตามกรอบและกฎเกณฑ์ของโครงการฯ ติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ การดำเนินงานตามแผนตำบล ให้คำแนะนำด้านต่างๆ เช่น แนวทางการแก้ไข ปัญหาในพื้นที่ และการขับเคลื่อนงาน จัดทำและประเมินความเป็นไปได้ของแผน ตำบลวิถียุคใหม่เพียงร่วมกับตำบล ๒๒ ตำบลในภาคอีสาน ขณะเดียวกันมีบทบาท ในการเป็นตัวแทนภาคในการสื่อสารกับฝ่ายบริหารโครงการฯ

เจ้าหน้าที่ประจำภาค

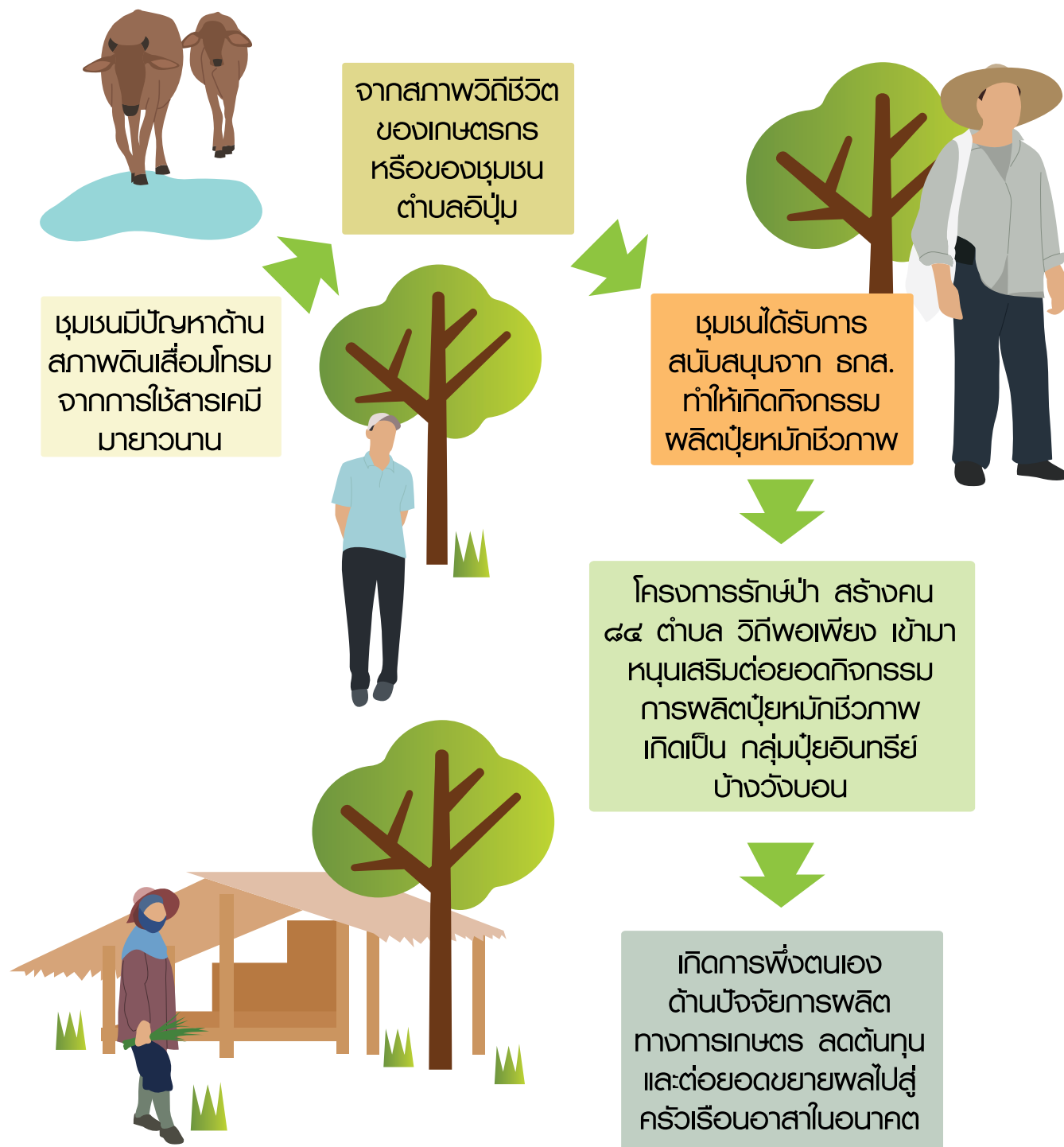
มีบทบาทการทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ประจำตำบล เป็นที่ปรึกษาคอยกำกับ ติดตามดูแล ให้คำแนะนำเจ้าหน้าที่ประจำตำบลอย่างใกล้ชิด รวมทั้งหนุนเสริมบทบาทของเจ้าหน้าที่ประจำตำบลให้ทำงานกับชุมชนให้ได้ไปพร้อมกันด้วย บทบาทเชิงการบริหารจัดการ มีบทบาท ในการกำกับ ติดตาม ให้กรอบแนวคิดและแนวทางการดำเนินงานโครงการให้เป็นไปด้วยความราบรื่น และมีบทบาทสำคัญในวงกลยุทธ์การขับเคลื่อนงานโครงการในระดับตำบล นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการเอื้ออำนวย และรักษาระเบียบปฏิบัติของโครงการฯ โดยใช้แนวทางการทำงานของโครงการที่สำคัญ คือ เน้นให้ชาวบ้านเป็นแกนหลักมีส่วนร่วมตั้งแต่การคิด การทำ และการติดตามสรุปบทเรียน การเชื่อมประสานกับหน่วยงานภาคี

เจ้าหน้าที่ประจำตำบล

ทำงานประสานกับเจ้าหน้าที่ประจำภาคและชุมชน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการคิดและทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม 💧

รูปธรรมความสำเร็จในพื้นที่ กลุ่มผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ

จากสภาพวิถีชีวิตของเกษตรกรหรือของชุมชนตำบลอู่ปุม ที่มีอาชีพปลูกข้าวโพดเป็นหลัก มีการใช้สารเคมีทางการเกษตรเป็นจำนวนมาก ทำให้ชาวบ้านเสียค่าใช้จ่ายด้านต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นทุกปี บางรายจำต้องไปกู้หนี้ยืมสินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมี และยังทำให้เกิดปัญหาเรื่องดินเสื่อมคุณภาพ ไม่สามารถปลูกพืชอย่างอื่นได้ เกิดปัญหาดินดานหรือดินแข็งจนเป็นที่มาของการรวมกลุ่มกัน ผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพโดยทางธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เพื่อการเกษตร (ธกส.) ได้เข้ามาประชุมและปรึกษาหารือกับกลุ่มแกนนำในตำบลเพื่อทำกิจกรรมการผลิตปุ๋ยหมักขึ้น โดยจัดอบรมการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ แต่หลังจากนั้นยังไม่ได้มีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง ขาดความชัดเจนในกระบวนการกลุ่ม ทำให้กิจกรรมกลุ่มเกิดการหยุดชะงักไป จนกระทั่งโครงการรักษป่าสร้างคน ๘๔ ตำบล วิถีพอเพียง เข้ามาหนุนเสริม กิจกรรมกลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพจึงได้ถูกนำมาต่อยอดขยายผลขึ้นอีกครั้งแล้วเปลี่ยนชื่อเป็น กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์บ้านวังบอนโครงการฯ เข้ามาให้ความรู้ในเรื่องการพาไปศึกษาดูงานกระบวนการจัดการกลุ่มให้มีความยั่งยืน และจัดตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน พร้อมทั้งสร้างรูปแบบการจัดการที่แน่นอนขึ้น โดยให้มีการ

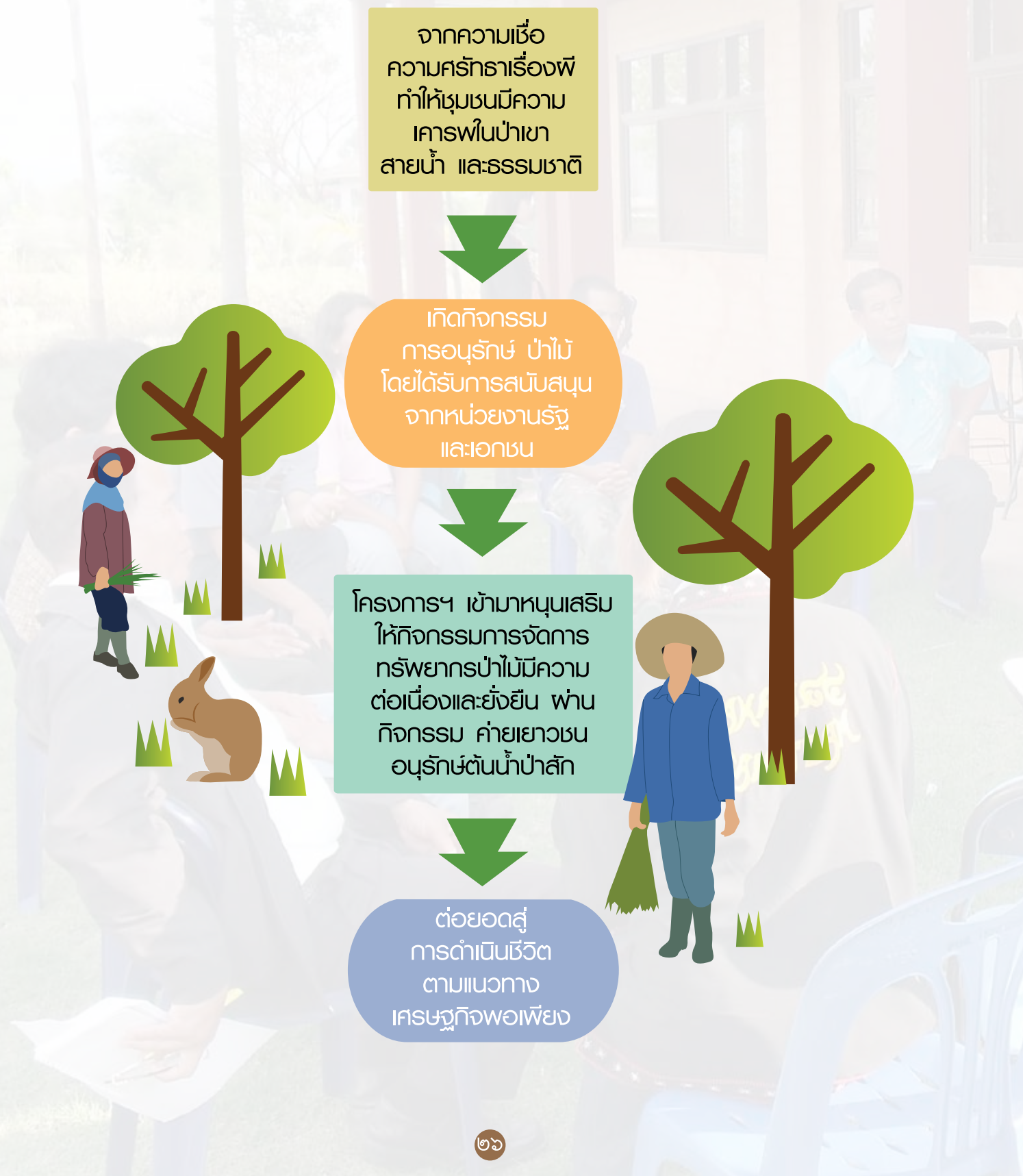

ระคนหุ้นคนละ ๑,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นทุนในการดำเนินงาน มีสมาชิกเริ่มต้นจากที่ได้รับการฝึกอบรมร่วมกันจำนวน ๒๐ คน แล้วทำการออมร่วมกันอีกวันละ ๑ บาท และมีการประชุมเรื่องปุ๋ยหมักชีวภาพ ทุกวันที่ ๑๐ ของเดือนพร้อมกับการประชุมคณะกรรมการโครงการฯ

เมื่อรูปธรรมการทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพ เป็นจริงขึ้นเกิดการรวมกลุ่มชาวบ้านมาผลิตปุ๋ยหมักร่วมกัน โดยใช้วัสดุที่หาได้เองในชุมชน เช่น ขี้หมู ขี้วัว รำอ่อน แกลบคั่ว จนสามารถได้ปุ๋ยหมักไปใช้ทางการเกษตรตามความต้องการ ทางกลุ่มได้ผลิตเพื่อขายให้กับสมาชิกในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาดคือ

๕๐ กิโลกรัม ราคา ๓๐ บาท ขณะเดียวกัน ทางกลุ่มได้พยายามคิดค้นสูตรปุ๋ยหมักที่มีส่วนผสมใหม่ๆ หลายสูตรเพื่อให้เหมาะกับพืชทุกชนิดที่ปลูก และเป็นเทคนิคการคัดช่องทางการขายปุ๋ยเคมีในชุมชนจากพ่อค้าคนกลาง ทำให้เกิดการพึ่งตนเองด้านปัจจัยการผลิตทางการเกษตร เป็นการลดต้นทุน ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลง ส่วนรูปแบบการขยายผลนั้น จะพยายามให้ครัวเรือนพอเพียงอาสาในโครงการฯ มาเป็นสมาชิกให้ครบทุกคน และสร้างผู้รู้ในเรื่องปุ๋ยหมักเพิ่มขึ้นอีกอย่างน้อยหมู่บ้านละ ๑ คน

ในปี พ.ศ.๒๕๕๓ ตำบลอู่ป่า ได้รับคัดเลือกให้เป็นตำบลต้นแบบด้านพลังงานทางเลือก เพราะมีกิจกรรมรูปธรรมการพึ่งตนเองด้านพลังงานทางเลือก ซึ่งสามารถนำความรู้ใหม่ไปปฏิบัติจริงในพื้นที่ โดยโครงการฯ ได้สนับสนุนกิจกรรมอบรมให้ความรู้และการศึกษาดูงาน รวมถึงเป็นการสร้างรูปธรรมทางเลือกการพึ่งตนเองในด้านการรู้คุณค่าของการใช้พลังงาน และการมีจิตสำนึกในการร่วมมือกันอนุรักษ์พลังงาน และพัฒนาไปเป็นจุดเรียนรู้ภายในตำบล ทั้งนี้โครงการฯ หนุนเสริมและสนับสนุนความรู้ทางด้านพลังงานทางเลือกให้แก่กลุ่มครัวเรือนพอเพียงอาสา จนเกิดรูปธรรมทั้งหมด ๒ ประเภท คือ

- เตาชูปเปอร์อั้งโล่ หรือที่รู้จักกันว่า เตาประสิทธิภาพสูง เป็นกิจกรรมที่เกิดจากแนวความคิดว่า ทางชุมชนต้องซื้อเตาหุงต้มเอง มีราคาแพง และต้องไปซื้อจากภายนอก อีกทั้งตำบลอู่ป่ายังมี "ดิน" ซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักในการปั้น และซื้อสำคัญ ดินของตำบลอู่ป่ายังมีความเหมาะสมในการปั้นเตาเพราะเป็นดินภูเขา มีแร่ธาตุในดินค่อนข้างมาก ดังนั้น เมื่อโครงการฯ ได้นำเสนอ กิจกรรมการปั้นเตาชูปเปอร์อั้งโล่ขึ้น จึงได้รับความสนใจจากคณะกรรมการโครงการฯ เป็นอย่างมาก รูปธรรมความสำเร็จที่เกิดขึ้นคือการที่ผู้เข้าร่วมอบรมสามารถปั้นเตาใช้เองได้ อันนำมาสู่ความ สามารถลดการใช้พลังงานและลดรายจ่ายเรื่องการใช้พลังงานได้

• การทำกังหันลมผลิตไฟฟ้า กิจกรรมนี้เริ่มต้นจากการที่โครงการฯ ได้เข้ามาส่งเสริมกิจกรรมตาม แผนการดำเนินงานโครงการฯ ในปี พ.ศ.๒๕๕๓ เริ่มต้นขึ้นจากการที่เจ้าหน้าที่ประจำตำบลปรึกษาหารือกับกรรมการเพื่อหารูปธรรมการพึ่งตนเองที่เป็นต้นแบบด้านพลังงานทางเลือก จึงค้นพบว่า ตำบลอู่มีสภาพพื้นที่ที่อยู่ที่สูง มีลมพัดตลอดทั้งปี ซึ่งมีศักยภาพเพียงพอที่จะติดตั้งกังหันลมผลิตไฟฟ้า สาเหตุที่เลือกผลิตไฟฟ้าเพราะจะได้ช่วยมีไฟฟ้าไว้ใช้สูบน้ำทางการเกษตร ซึ่งไฟฟ้าที่ใช้อยู่ประจำไม่สามารถใช้ได้อย่างเต็มที่ และต้องการ

ผันน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติมาใช้ในแปลงเกษตร ทางคณะกรรมการโครงการฯ จึงได้เดินทางไปฝึกอบรม เทคนิคขั้นตอนวิธีการทำ กังหันลมผลิตไฟฟ้าที่บ้านศรีเจริญ ตำบลเลยวังไสย์ อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย เป็นเวลา ๗ วัน โดยมีตัวแทน

ชาวบ้านจำนวน ๕ คนเข้าร่วมฝึกอบรมจนเกิดความชำนาญ จึงกลับมาทำเองใน พื้นที่ได้โดยที่มีเจ้าหน้าที่ประจำภาค และเจ้าหน้าที่พลังงานเป็นที่ปรึกษา และสามารถติดตั้งกังหันลมผลิตไฟฟ้าได้ในเดือนมิถุนายน ๒๕๕๓ ในพื้นที่ของคนต้นแบบประจำตำบลคือ บุญถม เหล่าชัย บ้านวังบอน ซึ่งใช้ต้นทุนทั้งหมดทั้งการฝึกอบรมจัดหาวัสดุอุปกรณ์ รวมถึงการติดตั้ง จำนวน ๗๕,๐๐๐ บาท ปัจจุบันสามารถใช้ได้กับหลอดไฟเพื่อแสงสว่างในโรงเรียน และ อยู่ในขั้นการทดลองขยายผลไปสู่การพัฒนาไปใช้กับเครื่องสูบน้ำขึ้นมาใช้ในการเกษตร 💧

รายชื่อแหล่งเรียนรู้ตำบลลือปุม

คนต้นแบบ

๑. หายแง กันขาประสิทธิ์
๒. หายบุญถม เหล่าไชย
๓. หายบุญมา แก้วคม
๔. นางอิน คำนิน

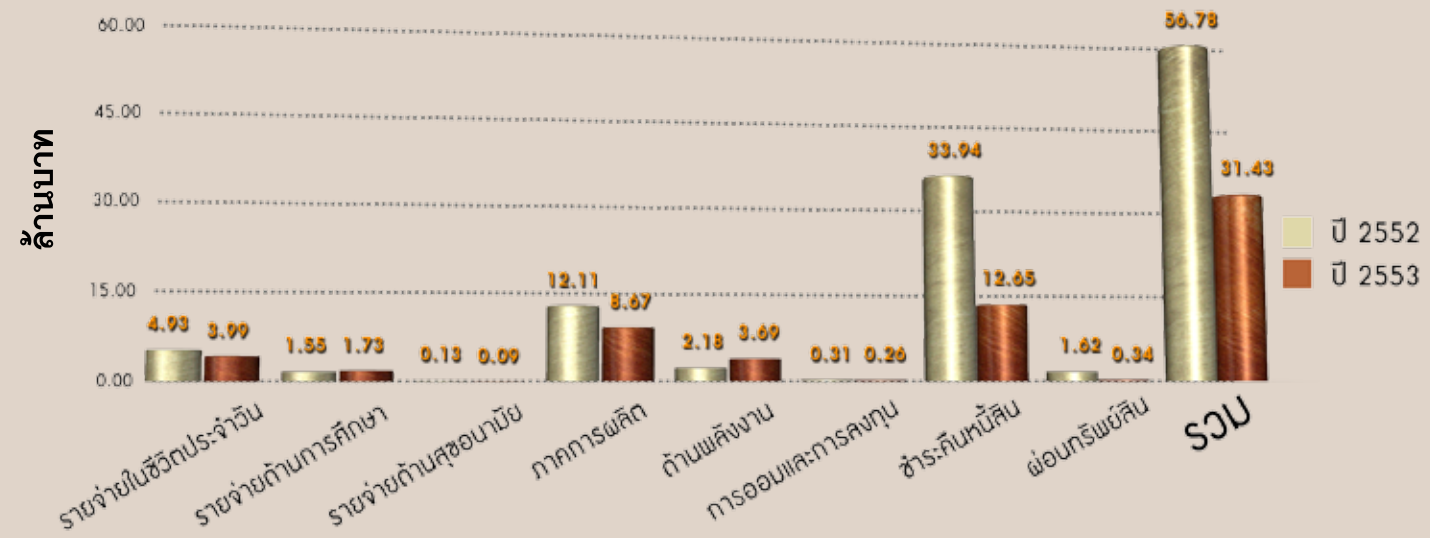
จุดเรียนรู้

๑. กลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าจากขี้ข้าวโพด
๒. กลุ่มปั้นเตาซูปเปอร์อั้งโล่
๓. จุดเรียนรู้กังหันลมผลิตไฟฟ้า

■ ลดรายจ่าย = เพิ่มรายได้

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเศรษฐกิจและพลังงานในภาพรวมของตำบลระหว่างปี ๒๕๕๒-๒๕๕๓ พบว่า รายจ่ายรวมปี ๒๕๕๓ ลดลง ๒๕.๓๕ ล้านบาท คิดเป็น ๔๕% ของรายจ่ายรวมปี ๒๕๕๒ รายจ่ายที่ลดลงมากที่สุด มาจากการชำระค่าน้ำประปา และภาคการผลิต ลดลง ๒๑.๒๘ และ ๓.๔๔ ล้านบาท ตามลำดับ

แผนภูมิ เปรียบเทียบข้อมูลรายจ่ายรวมระหว่างปี ๒๕๕๒-๒๕๕๓

ปริมาณการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ที่ลดลง
จากการทำกิจกรรมตลอดระยะเวลาที่เข้าร่วมโครงการฯ

ตำบลได้ปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ลดลงได้ ๖,๘๘๐ กิโลกรัม จากกิจกรรมการทำปุ๋ยอินทรีย์
และพลังงานทดแทนที่ใช้แทนแก๊สหุงต้ม

หมายเหตุ : เก็บข้อมูลจากกลุ่มครัวเรือนพอเพียงอาสาที่เข้าร่วมโครงการฯ

ภาคผนวก

รายชื่อคนต้นแบบ...บทสรุปความพอเพียง

บุญถม เหล่าชัย

คนต้นแบบวิถีพอเพียง

"พอเพียงคือ การลดค่าใช้จ่ายในครอบครัวลงให้ได้ ลดการซื้ออยู่ซื้อกิน ลดการพึ่งพิงปัจจัยภายนอกให้มากที่สุด อยากกินอะไรเราต้องทำเอง ปลูกเอง หากินได้ในสวน ในแปลงของตนเอง"

"จากลูกจ้างแรงงาน สู้หนักมวยเร่ร่อน จนมาเป็นคนต้นแบบแห่งความพอเพียง" หากเอ่ยชื่อบุญถม ชื่อนี้เป็นที่รู้จักเป็นอย่างดีของชุมชนชาวอู๋ปุ้ม เพราะด้วยที่เป็นลูกเขยที่มาจากทางอื่น มาตั้งหลักปักฐานทำอยู่ทำกินในตำบลอู๋ปุ้มเป็นเวลากว่า ๑๖ ปี ทุกวันนี้ได้รับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำเนินชีวิตมาในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด จนนำพาครอบครัวได้รู้จักกับวิถีแห่งความพอเพียง จนกลายเป็นต้นแบบให้กับชาวบ้านคนอื่นได้เรียนรู้และปฏิบัติตาม ทั้งการทำเกษตรผสมผสาน การทำบัญชีครัวเรือน การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

แ่ง กันยาประสิทธิ์

คนต้นแบบวิถีพอเพียง

"การปลูกอยู่ปลูกกิน การพึ่งตนเอง จะเป็นวิธีที่ทำให้ชีวิตอยู่อย่างสบาย มีอาหารการกินที่อุดมสมบูรณ์ ขอให้สนใจ ขยัน ตั้งใจจริง"

แ่งเป็นคนหนึ่งที่ต้องการหลุดพ้นจากสภาพของการค้ำจุนซื้ออยู่ซื้อกิน มาเป็นปลูกอยู่ปลูกกิน จากชีวิตที่เคยเป็นหนี้สินอย่างต่อเนื่องจากการทำไร่ข้าวโพด ปลูกยาสูบ ที่ใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างรุนแรง มาเจอจุดเปลี่ยนทำให้เกิดแนวความคิดที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการทำเกษตรไปสู่การปลูกพืชที่หลากหลายแบบเกษตรผสมผสาน รวมทั้งเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภค และต่อยอดไปสู่กิจกรรมพึ่งตนเองหลายรูปแบบ เช่น ทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักจากปลาเน่าใช้เองทำฮอร์โมนไข่ จนได้รับการยกย่องให้เป็นคนต้นแบบของโครงการฯ และเป็นแบบอย่างให้ผู้ที่ต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำเนินชีวิตให้มาในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

อนันต์ คำนันท

คนต้นแบบวิถีพอเพียง

"เป็นการปฏิบัติตนเองให้มี ๓ พอ คือ พออยู่ พอกิน พอก่อน หมายความว่า ใช้ชีวิตให้พออยู่ได้ ไม่ต้อง ค้ำจุนไขว่คว้าหาแต่เงิน ให้ชีวิตมีความเป็นที่ดี มีความสุข ไม่เดือดร้อนใคร พอกิน คือการได้ปลูกกิน ได้กินผลผลิตในแปลงตนเอง กินอย่างพอเพียง อยากกินอะไรก็มีกิน ส่วนใช้พอก่อน คือการพอใจในสิ่งที่ตน มีอยู่ ไม่ฟุ้งเฟ้อไปกับวัตถุนิยม ตนต้องเตือนตน เช่น มีรถใช้เพียง ๑ คัน ก็พอแล้ว

พอใช้ได้ไม่ต้องไปแสวงหาเพิ่ม เพียงเท่านี้ชีวิตจะพบกับความพอเพียงได้"

เมื่อชีวิตเปลี่ยนแปลง อุปธรรมย่อมเปลี่ยนตาม หลังจากได้เข้าร่วมโครงการฯ นี้ไม่ใช่คำกล่าวเกินจริงแต่อย่างใด แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับอนันต์ เกษตรกรคนหนึ่งผู้ที่เคยปลูกแต่ข้าวโพด ปลูกพืชเชิงเดี่ยว จนมารู้จักกับการทำบัญชีครัวเรือน ทำปุ๋ยหมัก เพาะเห็ดนางฟ้า ได้รับความรู้เรื่องการปลูกอยู่ ปลูกกิน ทำให้ออนันต์มีความคิดในการเปลี่ยนแปลงที่ดินให้มีความหลากหลาย ทั้งปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ไว้บริโภคเอง เหลือกก็ขาย ทำให้ลดรายจ่าย ครอบครัวมีความสุขมากขึ้น แถมยังสร้างรายได้เสริมเพิ่มเติม เป็นการดำเนินชีวิตบนเส้นทางเศรษฐกิจพอเพียงที่เห็นผลได้อย่างแท้จริง

รายชื่อครัวเรือนพอเพียงอาสา

๑. นายบุญมา จันสีดา

๒. นายสายันต์ พิมพ์เสนา

๓. นางจันทร์แจ้ง ราชอินตา

๔. นายสมพร ศิริ

๕. นายบัวบาน อุบปัญญาคำ

๖. นางเข็มทอง สุภาณี

๗. นางอบ กันยาประสิทธิ์

๘. นายหนูคอย ศิริ

๙. นายบัวรอง อุบปัญญาคำ

๑๐. นายวัน กันยาประสิทธิ์

๑๑. นางอนงค์ นางวันพรหม

๑๒. นายหนูหรี สิงห์ภา

๑๓. นายสาคร สิงห์ภา

๑๔. นางอนันต์ คำนัน

๑๕. นายบุญมา แก้วคม

๑๖. นายอินกอง คัลตุลา

๑๗. นายบุญถม เล่าไชย

๑๘. นายहन ศิริ

๑๙. นายหลั่น พิมพ์เสนา

๒๐. นายทองปู ขันทองเข้า

๒๑. นายบุญหลาย คำบุคณี

๒๒. นายบัวเรียน พิมพ์เสนา

๒๓. นายสมชาย พายัพ

๒๔. นายสุริยะ แก้วคบ

๒๕. นายจอมสี วังคีรี
๒๖. นายปุ่น สุภาณิต

๒๗. นายชมแซง แก้วคม

๒๘. นายลาน กันยาประสิทธิ์

๒๙. นายแล้ วังคีรี

๓๐. นายสุคใจ สิงห์ภา

๓๑. นายวรวุฒิ คำยี่

๓๒. นายประนอม เล่าไชย

๓๓. นางเข็มทอง ศรีพรหม

๓๔. นางวันดี สิงห์ภา

๓๕. นายเพชร ลียงกาทิพย์

๓๖. นายเสถียร แก้วคม

๓๗. นายธนยุทธ์ กันยาประสิทธิ์

๓๘. นายสนาม สมบูรณ์

๓๙. นายวรวุฒิ แก้วสวาย

๔๐. นายลาน กันยาประสิทธิ์

๔๑. นายแสวง ศิริ

๔๒. นายสมควร ศิริ

๔๓. นายสุคตา คันตุลา

๔๔. นายเกียรติศักดิ์ พิมพ์เสนา

๔๕. นายบุญมา เชื้อบุญมี

๔๖. นายนิยม กันยาประสิทธิ์

๔๗. นายศรีนวล กันยาประสิทธิ์

๔๘. นายโมศรี ปัญญาคำ

๔๙. นายสุบรรณ พิมพ์เสนา

๕๐. นายทองจันทร์ ธรรมบุคณี
๕๑. นายนิพนธ์ สายบุญเกิด

๕๒. นายบน พิมพ์เสนา

๕๓. นายทองฉันท์ สุภาณี

๕๔. นายสุรวุฒิ พิมพ์เสนา

๕๕. นายคำแหง พรหมมาวัน

๕๖. นายสงค์ ปัญญาคำ

๕๗. นายสามารถ สูงเจริญ

๕๘. นายสมบัติ พิมพ์เสนา

๕๙. นายบัณฑิต ธรรมบุคณี

๖๐. นางคุณ พรหมมาวัน

๖๑. นายบุญธรรม ไสประคิษฐ์

๖๒. นายเจริญ ศีรบุญ

๖๓. นายสุวิทย์ แสงแก้ว

๖๔. นายลัก พิมพ์เสนา

๖๕. นายพรชัย โชคชัย

๖๖. นายทองทลี ปัญญาคำ

๖๗. นายอำพร คำเกตุ

๖๘. นายวิสุทธิ กันยาประสิทธิ์

๖๙. นายเอกวุฒิ แก้วริ้ว

๗๐. นายคล้าย กันยาประสิทธิ์

๗๑. นายจำปา กันยาประสิทธิ์

๗๒. นายสุรินทร์ สุขศรี

๗๓. นายแหวน แก้วริ้ว

๗๔. นายนงการ คำเกตุ

๗๕. นายบุญหนา ขันทองเจ้า

๗๖. นายสมชาย กันยาประสิทธิ์

๗๗. นายนันท์ ทิพย์คำ

๗๘. นายอุบล ศรีขามก

๗๙. นายภาณิต กันยาประสิทธิ์

๘๐. นายชอง กันยาประสิทธิ์

๘๑. นายปาน กันยาประสิทธิ์

๘๒. นายสมใจ แก้วมิตร

๘๓. นายสุพรรณ กันยาประสิทธิ์

๘๔. นายลำควน สุขศรี

๘๕. นายชาติรี คำเกตุ

๘๖. นายมาน กันยาประสิทธิ์

๘๗. นายพวง กันยาประสิทธิ์

๘๘. นายสุวิทย์ บุตรพรหม
๘๙. นายแ่ง กันยาประสิทธิ์

๙๐. นายสุพี คันตุลา

๙๑. นายสอง วังคีรี

๙๒. นายบุญจันทร์ พิมพ์เสนา

๙๓. นายจบ แก้วขวิด

๙๔. นายไว กาวีจันทร์

๙๕. นายสมัคร เหมือนศรีชัย

๙๖. นายสวรรค์ พรหมโสภา

๙๗. นายเฉลียง คำเกตุ

๙๘. นายลำยี่ แก้วยม

๙๙. นายวิเชียร แก้วเข้ม

๑๐๐. นายวันชัย ชายศรี

๑๐๑. นายจัน อ่อนศิริ

ทีมงานภาคสนาม ปตท.

เจ้าหน้าที่ประจำภาค	นายแคล้ว มนตรีศรี
ที่ปรึกษาภาค	นายวีระ นิจไทรรัตน์

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
๕๕๕ ถนนวิภาวดีรังสิต จตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทร. ๖๖(๐)-๒๕๓๗-๒๐๐๐
www.pttplc.com